ТАТАРТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин Д.Ә. Минапов шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре 2019 елның 16 апреле

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданин Д.Ә. Минапов шикаятен алдан өйрәнгән судья Ф.Р. Волкова бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданин Д.Ә. Минапов Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Дәгъва белдерелә торган норма дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлекләрен гражданнар һәм юридик затлар милкенә бирү мәсьәләләрен җайга сала, шулай ук мондый җир кишәрлекләрен түләүсез бирү очракларын билгели.

Шикаятьтән һәм аңа кушып бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, гражданин Д.Ә. Минапов — өченче төркем инвалиды һәм аңа

«Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның «Гражданнарның үз ихтыяҗлары өчен бакчачылык һәм яшелчәчелек белән шөгыльләнүе турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2017 елның 29 июлендәге 217-ФЗ номерлы Федераль закон үз көченә кергәнче гамәлдә булган редакциясендә (алга таба шулай ук — «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» Федераль закон) 17 статьясындагы уналтынчы өлеше нигезендә ярдәмче хуҗалык һәм дача хуҗалыгы алып бару һәм бакчачылык белән шөгыльләнү өчен җир кишәрлекләрен беренче чиратта алу хокукы бирелә.

Җир кишәрлеген алу максатында шикаять бирүче Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының Җир һәм милек мөнәсәбәтләре комитетына берничә тапкыр мөрәҗәгать иткән. Әмма Татарстан Республикасында инвалидларга җир кишәрлекләре бирү тәртибен җайга сала торган норматив хокукый базаның булмавына сылтама белән җир кишәрлеге бирүдән аңа баш тартканнар.

Шул ук вакытта, гражданин Д.Ә. Минапов күрсәткәнчә, Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы аның мөрәҗәгатенә җавабында «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» Федераль законның 5 статьясы нигезендә инвалидларны социаль яклау һәм аларга социаль ярдәм өлкәсендә Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары акчалары хисабына социаль ярдәмнең өстәмә чараларын күрсәтергә хокуклы дип хәбәр иткән.

Гражданин Д.Ә. Минапов фикеренчә, Татарстан Республикасы Җир кодексын кабул итеп һәм аның 32 статьясында дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлекләрен гражданнар һәм юридик затлар милкенә түләүсез бирү очракларын билгеләп, республика закон чыгаручысы «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» Федераль законның 17 статьясындагы уналтынчы өлешен игътибарга алырга, ягъни

Татарстан Республикасы Җир кодексына ярдәмче хуҗалык алып бару һәм бакчачылык белән шөгыльләнү өчен инвалидка җир кишәрлекләрен беренче чиратта алу хокукын бирү турындагы нигезләмәне кертергә тиеш иде.

Ләкин, мөрәҗәгать итүче билгеләп үткәнчә, Татарстан Республикасы Җир кодексы инвалидларның андый хокукын күздә тотмый, шуның белән инвалидларның һәм үз составында инвалидлар булган гаиләләрнең ярдәмче хуҗалык алып бару һәм бакчачылык белән шөгыльләнү өчен җир кишәрлекләрен беренче чиратта алу хокукын чикли.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданин Д.Ә. Минапов Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясын Татарстан Республикасы Конституциясенең 27, 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 30, 54 (беренче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Россия Федерациясе Җир кодексы җир законнарының төп принципларының берсе буларак түләүле булу принцибын билгели, аның нигезендә җирдән теләсә нинди файдалану, федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында каралган очраклардан тыш, акча түләп гамәлгә ашырыла (1 статьяның 1 пунктындагы 7 пунктчасы).

2015 елның 1 мартыннан үз көченә кергән «Россия Федерациясе Җир кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 23 июнендәге 171-ФЗ номерлы Федераль закон белән дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеген гражданга яки юридик затка милеккә түләүсез бирү очраклары Россия Федерациясе Җир кодексының 39.5 статьясында билгеләнгән. Шул ук вакытта Россия Федерациясе Җир кодексы турыдан-туры үзе мондый очрак буларак ярдәмче хуҗалык алып бару һәм бакчачылык белән шөгыльләнү өчен инвалидларга һәм үз составында инвалидлар булган гаиләләргә түләүсез нигездә җир кишәрлеге бирүне күздә тотмый.

«Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» Федераль законның 17 статьясында инвалидларның һәм үз составында

инвалидлар булган гаиләләрнең индивидуаль торак төзелеше, ярдәмче хуҗалык алып бару һәм бакчачылык белән шөгыльләнү өчен җир кишәрлекләрен беренче чиратта алу хокукы турында норма бар (уналтынчы өлеш). Шуның белән бергә әлеге Федераль законның күрсәтелгән «Инвалидларны торак белән тәэмин итү» статьясы исеменнән күренгәнчә, ул инвалидларның һәм аларның гаиләләренең торак шартларын яхшыртуга хокукларын гамәлгә ашыру ысулларын җайга сала, шул исәптән аларның әлеге социаль гарантияне җир кишәрлекләрен бирү аша алу кысаларында да. Шул ук вакытта җир кишәрлекләрен түләүсез бирү каралмаган.

Россия Федерациясе Җир кодексының 39.5 статьясындагы 7 пунктчасы нигезендә гражданнарның аерым категорияләренә, инвалидларны да кертеп, җир кишәрлекләрен милеккә түләүсез бирү мөмкинлеге Россия Федерациясе субъектлары законнары белән каралырга мөмкин.

Татарстан Республикасында Татарстан Республикасы милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлекләрен гражданнарга яки юридик затларга бирү тәртибе һәм кагыйдәләре Россия Федерациясе Җир кодексы белән билгеләнә (Татарстан Республикасы Җир кодексының 31 статьясындагы 2 пункты). Гражданнар һәм юридик затлар милкенә җир кишәрлекләрен шул исәптән түләүсез дә бирү турындагы норма Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясында үсеш алган, анда закон чыгаручы, үзенең дискрецион вәкаләтләре кысаларында эш итеп, Татарстан Республикасы территориясендә гражданнарга һәм юридик затларга Россия Федерациясе Җир кодексы, федераль законнар, әлеге Кодекс һәм Татарстан Республикасының башка законнары белән каралган очракларда җир кишәрлекләрен милеккә түләүсез бирү тәртибен беркеткән (Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясындагы 1 пунктының икенче абзацы).

Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясында инвалидларның дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир кишәрлеген түләүсез алу мөмкинлеге бирелгән затлар исәбендә булмавы

үзеннән-үзе гражданнарның, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең дә конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза торган буларак карала алмый, чөнки андый мөмкинлекне бирү социаль ярдәмнең өстәмә чарасы сыйфатында карала, аны билгеләү Татарстан Республикасының бурычы түгел, ә хокукы булып тора. Мондый хокукны гамәлгә ашыру Россия Федерациясе субъекты бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла һәм әлеге социаль-икътисади үсеш этабында булган аның финанс һәм башка материаль мөмкинлекләренә бәйле. Мондый нәтиҗә Россия Федерациясе Конституция Суды позициясенә дә туры килә, ул Россия Федерациясе Конституциясенең җир кишәрлекләрен түләүсез бирүне гарантияләмәве турында берничә мәртәбә искәртте (2009 елның 15 гыйнварындагы 105-О-О номерлы, 2011 елның 24 февралендәге 163-О-О номерлы һ.б. билгеләмәләр).

Шулай итеп, дәгъвалана торган нормада мөрәҗәгать итүче күрсәткән аспектта билгесезлек юк, шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты белән үзара бәйләнештә 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты нигезендә гражданин Д.Ә. Минапов шикаяте карала алмый. Югарыда аталган хокук бирелгән гражданнар категорияләре исемлеген киңәйтү, мөрәҗәгать итүче шуңа басым ясый да, гамәлдәге җир законнарына үзгәрешләр кертүне күздә тота, бу исә закон чыгаручы компетенциясенә керә һәм Татарстан Республикасы Конституция судының «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән вәкаләтләренә керми.

Бәян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Җир кодексының 32 статьясы белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин Д.Ә. Минапов шикаятен карауга алудан баш тартырга.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданин Д.Ә. Минаповка һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советына җибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 11-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды